

Ciklus malih portreta / Juraj ubija zmaja, Herkul i Ahelaj / Pereci

Habazin, Montana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:820015>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Montana Habazin

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2022./2023.

Kolegiji: Grafika, Slikanje, Kiparstvo

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

izv. prof. dr. art. Igor Čabraja

izv. prof. dr. art. Snježana Ban

prof. art. Vlasta Žanić

izv. prof. art. Vojin Hraste

CIKLUS MALIH PORTRETA / JURAJ UBIJA ZMAJA, HERKUL I AHELOJ / PERECI

SAŽETAK

Od malih nogu sam voljela crtati razne likove, od imaginarnih šaljivih likova do portreta članova obitelji. Lica će uvijek biti moj najdraži motiv. Sva su jedinstvena i svaki portret priča svoju priču.

Bit mog rada je predočiti snagu i monumentalnost, dinamičnost i trenutak najveće napetosti u bitci između dobra i zla. Tehnika koju sam koristila je spoj slikarstva i crteža. Ovim radom želim iskazati poštovanje koje osjećam prema starim majstorima.

Ideja se pojavila kao reakcija na zadanu temu *Ravnoteža*. U vrećici s perecima jedan je bio iskrivljen, dok su svi drugi bili isti/savršeni. Na stol sam stavila iskrivljen i normalan perec i shvatila kako zbog svoje kontrastne razlike između savršenstva i nesavršenosti oživljavaju pojam neke nove ravnoteže. Poruka rada je da savršenstvo nije uvijek najljepše i da su male nesavršenosti zanimljive zbog svoje posebnosti.

Ključne riječi: najdraži motiv, ciklus portreta, bakropis, raster, Rembrandt van Rijn

crtež i slikarstvo, spomenici, zaustavljeni trenutak, monumentalnost, bitka

pereci, nepravilnost, greška, težnja savršenstvu, ljepota u očima promatrača

CIKLUS MALIH PORTRETA

U likovnim umjetnostima portret¹ je prikaz određene osobe s njezinim fizičkim obilježjima i psihičkim izrazom. Portret može prikazivati samo lice ili glavu (profil, poluprofil, tri četvrtine profila, en face), poprsje, lik do koljena ili cijelu figuru. Po formalno-sadržajnom značenju može biti reprezentativan ili intiman. U autoportretu umjetnik prikazuje svoj lik, koji često kombinira sa skupnim ili obiteljskim portretom (primjerice Rembrandt sa ženom Saskijom). U Egiptu je portret bio na vrhuncu za Amenofisa IV. u drugoj polovici 14. st. pr. Kr. U antičkoj Grčkoj javlja se od druge polovice 5. st., a u Rimu dostiže vrhunac u doba carstva. U Europi se pojavio tek u 14. st. u Italiji, Češkoj (P. Parler) i u krugu francusko-burgundijske umjetnosti (C. Sluter). Kao posebna grana likovne umjetnosti razvio se u doba renesanse (Pisanello, P. della Francesca, S. Botticelli, D. Ghirlandaio). Uravnotežene kasnorenesansne portrete stvarali su Leonardo da Vinci, G. Bellini, Giorgione, Rafael i Tizian, a vrhunac je doživio u 17. i 18. st. Odnos prema prikazu ljudskog lika² mijenjao se kroz povijest te je portret, osim postizanja nekog stupnja sličnosti, imao različite uloge, a naglasci su stavljani na raznovrsne aspekte. Mogao je određenu osobu prikazati kao utjelovljenje moći, istaknuti njezinu reprezentativnu ulogu, prikriveno kritizirati ili idealizirati, naglasiti minuciozne detalje odjeće i scene (simboličko značenje), uhvatiti trenutak u kojem se izrazito otkriva ljudski karakter ili stanje, iskazati odnos između umjetnika i portretiranog, prikazati neku osobu u svakodnevnom ili obiteljskom okružju te istaknuti još mnoge druge aspekte nečije osobnosti. U moderno doba neki su portreti obilježili čitava likovna razdoblja, u hrvatskoj umjetnosti Bukovčevi, a u Austriji Klimtovi. Neki su od njih značajni međaši u povijesti umjetnosti (Tartaglijin autoportret), jer ne unose samo novost u temu kao takvu, već istražuju i mijenjaju sam likovni jezik (portret gospođe Matisse ili Picassovi portreti). Uz akt, portret je zacijelo tema koja se najviše veže uz likovno školovanje.

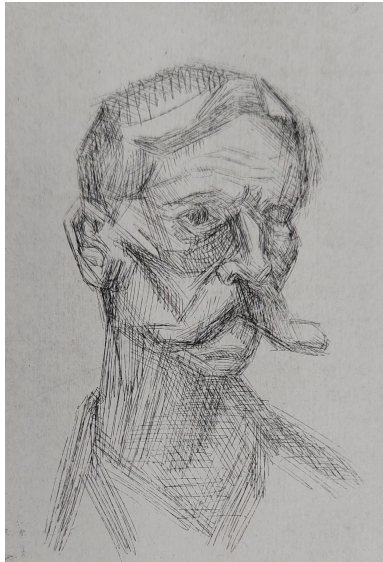
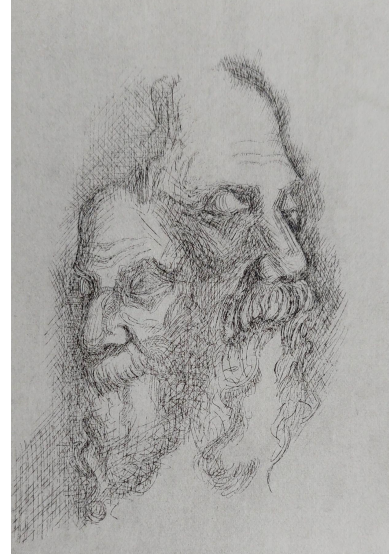
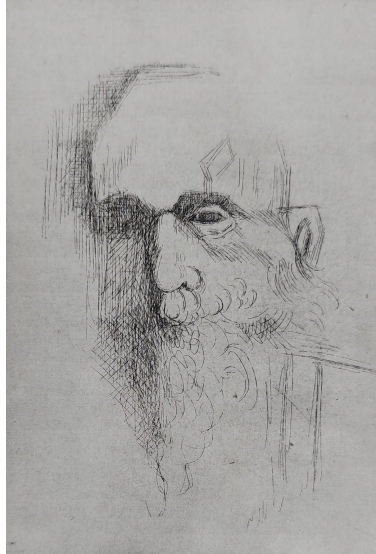
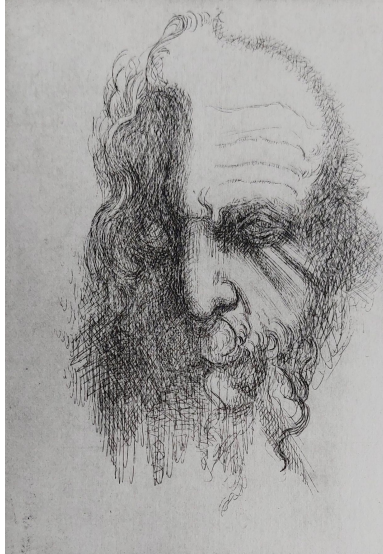
Oduvijek sam bila fascinirana licima. Mislim da su portreti neiscrpna tema i nikad mi ne dosade. Činjenica da su sva lica različita i da svaka osoba ima nešto posebno je zadivljujuća. Kad sam bila dijete najviše sam voljela crtati portrete roditelja, razne likove iz animiranih filmova, ili svoje izmišljene likove.

¹ Izvor: Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49611> (pregledano 3. rujna 2023.)

² Izvor: Sveučilište u Zagrebu Akademija likovnih umjetnosti, Portret / Ljudska figura, https://www.alu.unizg.hr/alu/cms/front_content.php?idart=1079 (pregledano 3. rujna 2023.)

Napravila sam ciklus od sedam malih portreta izvedenih u tehnici bakropisa. Ova tehnika mi zasada najbolje odgovara zbog preciznosti koju pruža, mogu raditi tanke pedantne linije, i gustim rasterom gradim volumen i sjene. Odabrala sam muška lica i svi imaju bradu i brkove. Na radovima je vidljiva promjena u načinu crtanja. Portreti nastali nešto kasnije opušteniji su i slobodniji, potezi nisu kruti kao na prijašnjim radovima. Uzor su mi autoportreti nizozemskog umjetnika Rembrandta van Rijna.

Portret se ne bi trebao ograničavati samo na postizanje sličnosti, nego težiti puno višem.

Ciklus malih portreta, 2023., bakropis, 85 x 125 mm

JURAJ UBIJA ZMAJA, HERKUL I AHELOJ

U slučaju da nemam u potpunosti razrađenu zamisao djela koje želim naslikati, prepuštam se mogućnostima koje pruža određena slikarska tehnika. Na primjer akvarel je nježan, boje su pastelne i prozračne. Omogućava gradaciju i potiče me na slojevito građenje ploha i mrlja. Prikazi često izgledaju magličasto i puni su svjetlosti i sjena. Suprotnost tom načinu je akril. Kada ga koristim bez dodavanja vode, pastoznim nanosima gradim sliku. Takav pristup karakterističan je za ekspresioniste, ipak moja osobna preferenca je stvaranje smirenim, promišljenim i nježnim potezima. Djelo će izgledati realističnije, a to je ono čemu težim.

Glavna zamisao mog rada je predočiti monumentalnost i snagu, dinamičan moment, savršen zaustavljeni trenutak najveće napetosti u bitci između dobra i zla. Način na koji sam koristila tehniku nije tipičan. Kombinirala sam dvije najdraže tehnike. Spoj slikarstva i crteža. Slikarska tehnika u crtačkom obliku.

Odabrala sam dva spomenika. *Sveti Juraj ubija zmaja* (nalazi se u Zagrebu na Trgu Republike Hrvatske). Djelo austrijskog kipara i ljevača Antona Dominika Fernkorna³. Školovao se u Erfurtu i Münchenu. U svojoj bečkoj ljevaonici izrađivao je arhitekturnu, monumentalnu javnu i portretnu plastiku, plakete i medalje. Najviše je cijenjen zbog unošenja živahnosti i poleta u izradu javne plastike. Za hrvatski kontekst važno je njegovo djelo *Sveti Juraj ubija zmaja* koju radi za bečku palaču Montenuovo 1853. godine.

Prema legendi, česte su slike i kipovi gdje Sveti Juraj pobjeđuje zmaja. U počecima kršćanstva zmaj je simbolizirao zlo, što se u prenesenom značenju odnosilo na poganstvo. Legenda je nastala u srednjem vijeku. Strašni zmaj svojim je vatrenim dahom prijetio gradu i živio je u obližnjem jezeru. Iz tog je jezera svako malo izranjao i sijao strah među građanima, zbog čega su mu morali žrtvovati svoje životinje, a kasnije i djecu. Došao je red da i kraljeva kći bude žrtvovana. Ta je priča došla do viteza Jurja koji je bio poznat po svojoj dobroti. Često je pomagao ljudima, zbog čega je došao u gradić kako bi pomogao građanima koji su bili obuzeti strahom zbog zmaja. U ključni trenutak Sveti Juraj je dojahao na konju i spasio princezu tako što je snažnim udarcem koplja odbacio zmaja do obale jezera, a mačem mu zadao smrtni udarac. Grad je oslobođen, kao i princeza, a nakon ove pobjede, cijela se zemlja obratila i pokrstila Jurju

³ Izvor: Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=19333> (pregledano 4. rujna 2023.)

u zahvalnost. U počecima kršćanstva zmaj je nerijetko simbolizirao zlo⁴. Slično je i s drugim spomenikom kojeg sam odabrala, tema je inspirirana grčkim mitom o Herkulu i Aheloju. Spomenik se danas nalazi u Louvreu⁵, a napravio ga je francuski kipar François-Joseph Bosio⁶. Svojim se radom istaknuo u prvoj četvrtini devetnaestog stoljeća, radio je za Napoleona i za obnovljenu francusku monarhiju. Inspiriran Ovidijevim Metamorfozama radi spomenik Herkula i Aheloja pretvorenog u veliku zmiju. Ahelaj i Herkul bili su protivnici, borili su se za Deianirinu ljubav. Za vrijeme bitke Ahelaj se pretvorio u veliku zmiju, no Herkul ga je uspio poraziti. Spomenik savršeno prikazuje najnapetiji trenutak.

Inspirira me barokna skulptura koja se odlikuje bujnom voluminoznošću tijela i dinamičnim draperijama, pokrenutošću i snagom izraženom u kompoziciji te dubokom modelacijom zbog čega se pojavljuju snažni kontrasti svjetlosti na ispupčenim dijelovima i sjene u dubokim utorima.

Počevši od renesanse, slikari i kipari učili su svoj zanat crtajući prema antičkim skulpturama. Za vrijeme svog boravka u Rimu francuski kipar Edmé Bouchardon crtao je studije po uzoru na antičke skulpture. Antički spomenici smatrani su utjelovljenjem savršenstva i idealom ljepote. Na likovnim akademijama umjetnici su im se divili i kopirali ih. Klasično kiparstvo služilo je kao sjajan način poticanja inspiracije kod umjetnika pri stvaranju vlastitih djela⁷. Tako su i mene dva monumentalna kiparska djela potaknula na vlastitu interpretaciju.

⁴ Izvor: Lice Grada, <https://licegrada.hr/sveti-juraj-spasio-kraljevu-kcer-i-oslobodio-selo-od-zmaja/> (pregledano 4. rujna 2023.)

⁵ Izvor: TourBlink, <https://www.tourblink.com/louvre/monument/herculesfightingachelo%C3%BCsmetamorphosedintoasnake/en/?source=website> (pregledano 4. rujna 2023.)

⁶ Izvor: Google Arts and Culture, <https://artsandculture.google.com/entity/fran%C3%A7ois-joseph-bosio/m04bkfg?hl=en> (pregledano 4. rujna 2023.)

⁷ Izvor: Brewminate, <https://brewminate.com/studying-sculpture-by-learning-how-to-draw-it-in-the-renaissance-and-enlightenment/> (pregledano 4. rujna 2023.)

Juraj ubija zmaja, Herkul i Aheloi, 2023., akril na papiru, 500 × 707 mm

PERECI

Ideja za rad pojavila se spontano. Zadatak je bio smisliti odgovor na zadanu temu *Ravnoteža*. Dok sam razmišljala o mogućim rješenjima i asocijacijama koje tema pobuđuje, shvatila sam da je većina ideja koje su mi pale na pamet već viđeni tipizirani primjeri. Kad sam otvorila vrećicu s perecima pronašla sam jedan perec koji se svojim oblikom razlikovao od drugih. Njegova posebnost bila je u izduženoj formi koja je nastala u proizvodnom procesu. Jedinstvenost jedinog pereca koji se svojim izgledom izdvajao odmah mi je zapela za oko i stavila sam ga na stol pored sasvim pravilnog pereca. Shvatila sam kako njihova različitost stvara ravnotežu.

Ravnoteža se definira stanjem mirovanja tijela kad su sile koje na njega djeluju međusobno neutralizirane⁸. Za mene ravnoteža simbolizira usklađenost, harmoniju i ujednačenost. Napravila sam dva velika precizno oblikovana pereca u njihovoj prepoznatljivoj narančasto-smeđoj nijansi i postavila ih jedan nasuprot drugog. Jedan je pravilnog, a drugi izduženog oblika. Postavila sam ih na bijelo postolje, čime se naglašava osjećaj stabilnosti i uravnoteženosti, a velike dimenzije naglašavaju njihov suodnos i razliku u formi koja nosi simboliku. Pravi perec simbolizira savršenstvo i ideal, ono čemu većina ljudi teži, dok nepravilan perec simbolizira nesavršenost i mane koje nas čine jedinstvenima.

Način provođenja nastave kiparstva na trećoj godini nije bio klasičan. Ponekad mi se činilo da imamo dosta neobične i izazovne teme, ali zbog toga smo razmišljali izvan okvira. Imali smo slobodu izražavanja u svakom smislu i svaki rad je u sebi nosio nešto osobno i posebno. Ideja iza mog rada priča priču koju većina ljudi ne bi shvatila kada bi ugledali dva velika pereca na bijelom postolju. Možda bi ih privukla njihova razigranost, zanimljiv i neobičan oblik i dimenzije. Vjerojatno bi pomislili da je bit samo u izgledu i da su dekorativni element. Iskreno, da nisam autor rada, i ja bih razmišljala na taj način. Sagledavši svoj rad promatračevim očima, u njemu vidim čistu kiparsku formu, istanjenu masu (ne linijski istanjenu, jer modeli pereca imaju određenu debljinu). Dojam prozračnosti skulpture dobivaju zbog svog oblika i prošupljenosti. Perci su realistični, narančasto-smeđe nijanse, stoje na bijelom postolju u obliku križa koje im daje stabilnost i postavljeni su na bijeli kockasti postament. Rad je estetski privlačan. Navedene činjenice su analiza djela, no ponovno bih naglasila da su pereci simbol i

⁸ Izvor: Jezikoslovac, <https://jezikoslovac.com/word/43eg> (pregledano 6. rujna 2023.)

rad komunicira ideju da savršenstvo nije uvijek ono što privlači pažnju, već da male nesavršenosti često nose posebnu draž.

Poanta mog rada je u kontrastu idealnog i stvarnog koji stvara ravnotežu. Savršenstvo ne postoji. Nepravilnosti su zanimljive, one sve čine posebnim, čak i ljude. Usporedila bih ljudske mane s tvorničkom greškom na pecivu. Naše jedinstvene „tvorničke greške” izdvajaju nas iz mase i čine unikatnima. Ljepota je u različitosti i individualnosti. Savršenstvo nije uvijek najljepše, a male nesavršenosti su zanimljive zbog svojih posebnosti. U svojoj srži, ovaj likovni rad poziva nas da razmislimo o konceptu ravnoteže, harmonije i ljepote u raznolikosti, potičući nas da cijenimo i prihvatimo nesavršenosti kao nešto što čini svijet zanimljivijim i raznolikijim.

***Perci*, 2023., kaširane izolacijske spužve, novine, akril, 680 × 950 mm, 720 × 900 mm**